

"Ruhun fenası, ya tahrip ve inhilal iledir. O tahrip ve inhilal ise, vahdet yol vermez ki girsin, besâtet bırakmaz ki bozsun. Veyahut idam iledir..." Devamıyla izah eder misiniz?

Burada, **ruhun fenası**, yani varlığının daimî olmayıp fani olması, yok olup ortadan kaybolması konusunda iki ihtimal nazara veriliyor: **Biri** tahrib ve inhilal, **diğeri** ise adem. Yani, ya dağılıp parçalanacak ve sonunda yok olacaktır. Bu şık ise ruhun yaratılış mahiyetine zıttır.

Cenab-ı Hak ruhu terkip şeklinde değil basit yaratmıştır, ta ki dağılıp bozulmasın. Onun mahiyetinde devam ve beka vardır. **Elbetteki bu beka zatî değildir, Allah'ın baki kılmasıdır.** Cenab-ı Hak, dilesse beka için yarattığı bu varlığı idam da edebilir, yani yokluğuna hükmedebilir. Buna ise onun "**hadsiz merhameti müsaade etmez.**"

Bedeni bütün azalarıyla hikmetli yaratan ve ruhun emrine veren, ruhu da bütün hissiyat ve duygularıyla bu nimetlere müştak kılan Allah, o büyük nimetini bu en sevdiği varlığından geri almaz. Almak dileseydi, onu hayata müştak olarak yaratmaz ve insan ruhuna ebedî yaşama arzusu koymazdı; ona iman, marifet, takva, salahat gibi ihsanlarda bulunarak, onu cennete layık bir dereceye yükseltmezdi.

Üstadımız bunu şöyle ifade eder:

" **اَكْرَمَهُ خَوَاهِي دَادَ تَه دَادِي خَوَاهٍ** denildiği gibi, eğer vermek istemeseydi, istemek vermezdi."(1)

1) bk. [Mektubat, Yirmi Dördüncü Mektup, Birinci Zeyli.](#)